

การจัดการความรู้ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการบริการวิชาการ
การอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างาน

“ทีมงาน (Teamwork) เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในการทำงาน”¹

เนื้อหาต่อไปนี้เป็นเทคนิคหนึ่งในการจัดการด้านความปลอดภัย ที่ผู้เขียนได้แนวคิดมาจากวิทยากรที่มาให้ความรู้ในการจัดอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานที่จัดขึ้นโดยสาขาวิชาเทคโนโลยีไฟฟ้า คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี ในระหว่างวันที่ 3-4 เมษายน พ.ศ. 2560 และวันที่ 6-7 เมษายน พ.ศ. 2560 โดยผู้เขียนเกิดความสนใจจึงทำการศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง “ทีมงาน (Teamwork) เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในการทำงาน” ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชา BT54505 ความปลอดภัยในงานอุตสาหกรรม เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง และเพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ในเรื่องดังกล่าวเพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ในอนาคตในการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในการทำงานต่อไป ต้องขอขอบคุณผู้ที่ให้ข้อมูลในเรื่องดังกล่าวไว้ในเอกสาร ตำรา และเว็บไซต์ ซึ่งผู้เขียนได้นำมาอ้างอิงไว้ในตอนท้ายนี้ด้วยแล้ว

ความปลอดภัยหรืออุบัติเหตุ มักเกิดขึ้นจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยและสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย โดยส่วนใหญ่จะเกิดจากการกระทำของเรา หรือของบุคคลอื่นที่อาจจะส่งผลกระทบต่อเรา ไม่มีใครต้องการให้อุบัติเหตุเกิดขึ้นกับตนเอง ญาติมิตร หรือคนอื่น ๆ จนทำให้ได้รับบาดเจ็บ พิการ หรือเสียชีวิต เนื่องจากการกระทำและสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัยที่เกิดขึ้น ดังนั้นการตระหนักถึงความไม่ปลอดภัยในการทำงาน โดยการศึกษาค้นคว้า การไม่ละเลยที่จะปฏิบัติตามแนวทางแห่งความปลอดภัยที่ได้สร้างไว้ หากพบว่ามีกรกระทำหรือสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัยต้องหยุด หรือสั่งให้ ผู้ปฏิบัติงานหยุด หรือบอกกล่าวให้หัวหน้างานหรือเพื่อนร่วมงานรับทราบ ว่า กำลังมีความไม่ปลอดภัยในการทำงานอยู่ และหาทางป้องกันแก้ไขต่อไป ซึ่งจะเป็นหนทางที่จะช่วยลดอุบัติเหตุได้ อย่าปล่อยให้อุบัติเหตุเกิดขึ้นโดยที่ไม่ได้กระทำการใด ๆ ต่อความปลอดภัยเหล่านั้น การทำงานด้วยความปลอดภัยด้วยการร่วมมือร่วมใจหรือร่วมด้วยช่วยกัน รวมถึงการสร้างทีมงานที่จะช่วยเสริมสร้างความปลอดภัยในการทำงาน มีความจำเป็นประการหนึ่งที่ต้องสร้างให้มีและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการสร้างแรงผลักดันในองค์กรให้มีการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในการทำงาน จำต้องมีการกำหนดนโยบายขององค์กรโดยผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงาน เพื่อบอกทิศทางดำเนินงาน และกระตุ้นทุกคนในองค์กรตระหนักถึงภาระหน้าที่ในความปลอดภัยในการทำงาน ทั้งนี้ นโยบายจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งกำหนดหลักการลดความเสี่ยงอันตราย โดยมีวัตถุประสงค์เป็นสิ่งกำหนดเป้าหมายระยะยาว โดยวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดปริมาณ จะทำให้สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานตามนโยบายได้ การจัดการองค์การเกี่ยวกับความปลอดภัยและสุขภาพ ขึ้นกับข้อกำหนดในกฎหมายและความจำเป็นขององค์กรในการตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นมา องค์กรที่ดำเนินการเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน จัดได้ 2 ประเภทคือ

¹ เสรี เพิ่มชาติ สาขาวิชาเทคโนโลยีไฟฟ้า คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

1. หน่วยงานความปลอดภัยและสุขภาพพนักงาน ประกอบด้วย

- 1.1 เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน
ระดับวิชาชีพ (จป. วิชาชีพ)
- 1.2 นักสุขศาสตร์อุตสาหกรรม
- 1.3 แพทย์อาชีวเวชศาสตร์
- 1.4 พยาบาลอาชีวเวชศาสตร์
- 1.5 วิศวกรความปลอดภัย

บุคลากรดังกล่าว โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ ถือเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญมากทางกฎหมาย จะต้องทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการความปลอดภัยในการทำงาน ส่วนนักสุขศาสตร์อุตสาหกรรมมีบทบาทร่วมประเมินความเสี่ยงในองค์กร โดยเฉพาะความเสี่ยงด้านสุขภาพ และจะต้องทำการประเมินภาวะแวดล้อมทางกายภาพและสารเคมีในองค์กรเป็นประจำ รวมถึงกำหนดมาตรการป้องกันต่าง ๆ

2. คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อมในการทำงาน (คปอ.) เป็นหน่วยประสานความร่วมมือในการทำงานของหน่วยต่าง ๆ ภายในองค์กร ก่อให้เกิดมติ ข้อคิดเห็นในการร่วมกันดำเนินงานเพื่อให้เกิดความปลอดภัย ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง คณะกรรมการที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานความปลอดภัยเป็นอย่างดี จะเป็นกำลังสำคัญในการผลักดันให้กิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนประสบความสำเร็จ

ตามประกาศกฎกระทรวงแรงงาน เรื่อง กำหนดมาตรฐานการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2549 และประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานของลูกจ้าง ลงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2540 กำหนดให้องค์กรต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน และมีหน้าที่ความรับผิดชอบในด้านความปลอดภัยในการทำงาน (Safety Responsibility and Functions) เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง กลุ่มคนที่รวมกันหรือประกอบกิจการโดยมีความรับผิดชอบร่วมกันและปฏิบัติการแบบแผนที่กำหนดขึ้น ซึ่งตามความหมายนี้ ได้แก่ หน่วยงานความปลอดภัยและคณะกรรมการความปลอดภัย ฯ ที่จัดขึ้นในองค์กร โดยใช้กำลังคนอย่างน้อยเพียงใด จะตั้งอยู่ในระดับใดนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของประเภทงาน เช่น ขนาดสถานประกอบการ จำนวนลูกจ้าง และประเภทความเสี่ยงของหน่วยงาน ซึ่งจะต้องคำนึงหลักการทำงานของหน่วยงานความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพคือ เป็นหน่วยงานอิสระ สามารถประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ได้ และความสามารถรายงานได้โดยตรงต่อผู้บริหารสูงสุด หรือมีขั้นตอนรายงานไม่มากนัก กล่าวคือ งานความปลอดภัย ต้องเป็นสายงาน

บังคับบัญชา นอกจากนี้ฝ่ายบริหารต้องกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของลูกจ้างทุกระดับให้เข้าใจในขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบด้านความปลอดภัย ๆ ที่ชัดเจน

หน้าที่รับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความปลอดภัยในการทำงานในองค์กร สรุปลงได้ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับบริหาร มีหน้าที่

1.1 กำกับ ดูแล ให้เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับพื้นฐาน ระดับหัวหน้างาน และระดับวิชาชีพ ปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง

1.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

2. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับหัวหน้างาน มีหน้าที่

2.1 กำกับ ดูแล ให้ลูกจ้างในหน่วยงานรับผิดชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบ คำสั่ง มาตรการความปลอดภัยในการทำงาน

2.2 สอนวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้องแก่ลูกจ้างในหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความปลอดภัย

2.3 ตรวจสอบสภาพการทำงานเครื่องจักร เครื่องมือและอุปกรณ์ ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยก่อนลงมือปฏิบัติงานประจำวัน

2.4 ตรวจสอบหาสาเหตุการประสบอันตราย การเจ็บป่วย หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากทำงานของลูกจ้าง ร่วมกับเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับพื้นฐาน หรือระดับวิชาชีพ และรายงานผล รวมทั้งข้อเสนอแนะต่อนายจ้างเพื่อป้องกันการเกิดเหตุโดยไม่ชักช้า

2.5 ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมด้านความปลอดภัยในการทำงานตามที่เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับบริหารมอบหมาย

3. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ มีหน้าที่

3.1 ตรวจสอบและเสนอแนะให้นายจ้างปฏิบัติตามกฎความปลอดภัย

3.2 จัดทำแผนงานโครงการด้านความปลอดภัยในการทำงานเสนอต่อนายจ้าง

3.3 ตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การให้เป็นไปตามแผนงานโครงการหรือมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

3.4 กำกับดูแลให้ลูกจ้างปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คำสั่ง เกี่ยวกับความปลอดภัย

3.5 แนะนำฝึกสอน อบรมลูกจ้าง เพื่อน ให้การปฏิบัติงานปลอดภัยจากเหตุ

3.6 ตรวจสอบหาสาเหตุการประสบอันตราย การเจ็บปวด หรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญ และรายงานผลรวมทั้งข้อเสนอแนะแก่นายจ้างเพื่อป้องกันการเกิดเหตุ

3.7 รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลสถิติ และจัดทำรายงาน ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประสบอันตรายการเจ็บป่วยหรือการเกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญอันเนื่องมาจากทำงานจากลูกจ้าง

4. เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับพื้นฐาน มีหน้าที่

4.1 แนะนำให้ลูกจ้างปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คำสั่ง หรือมาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

4.2 สำนวณสภาพการทำงานและรายงานความไม่ปลอดภัย ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการแก้ไขต่อนายจ้าง

4.3 รายงานการเกิดการประสบอันตรายหรือการเจ็บป่วยจากการทำงานกับลูกจ้างต่อนายจ้างโดยไม่ชักช้า

4.4 ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมความปลอดภัยในการทำงาน

4.5 ปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยในการทำงานตามที่เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับหัวหน้างานหรือระดับบริหารงานมอบหมาย

5. ลูกจ้างระดับปฏิบัติการ มีหน้าที่

5.1 ต้องทำงานด้วยความสำนึกถึงความปลอดภัยอยู่เสมอ ทั้งของตนเองและของผู้อื่น

5.2 ต้องรายงานสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัยและอุปกรณ์การป้องกัน ฯ ที่ชำรุดเสียหาย

5.3 ต้องเอาใจใส่และปฏิบัติตามกฎข้อบังคับในการทำงานอย่างปลอดภัยเสมอ

5.4 ต้องให้ความร่วมมือกับบริษัทฯ เกี่ยวกับข้อปฏิบัติให้เกิดความปลอดภัย

5.5 เมื่อลูกจ้างมีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยให้เสนอผู้บังคับบัญชา

5.6 ต้องใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่บริษัทฯ จัดให้แต่งกายให้รัดกุมเหมาะสมกับงานตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติ

5.7 ต้องไม่เสี่ยงกับงานที่ยังไม่เข้าใจ หรือไม่แน่ใจว่าทำอย่างไร

5.8 ต้องศึกษางานที่ปฏิบัติว่าเกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายใดที่อาจเกิดขึ้น

การแต่งตั้งคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตามประกาศตามกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เรื่อง คณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน กำหนดให้นายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไปในสถานประกอบกิจการ ต้องจัดให้มีคณะกรรมการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสิ่งแวดลอมในการทำงาน ดังนั้นกิจการใดที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไป จะต้องดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการความปลอดภัยฯ ดังกล่าวให้ถูกต้องตามประกาศกระทรวงแรงงานที่กำหนดไว้ และต้องจัดทำสำเนาบันทึกหรือรายงานการดำเนินงาน หรือรายงานการประชุมเก็บไว้ในหน่วยงาน พร้อมทั้งจะให้พนักงานเข้าหน้าที่ตรวจสอบได้ตลอดเวลา องค์กรประกอบและสัดส่วนของคณะกรรมการ มีดังนี้

สถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้าง 50-99 คน ให้มีกรรมการไม่น้อยกว่า 5 คน โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1) ประธานคณะกรรมการ ได้แก่ นายจ้างหรือผู้แทนนายจ้าง

2) กรรมการ 3 คน ได้แก่ (1 คน) เป็นกรรมการผู้แทนระดับบังคับบัญชา และ (2 คน) เป็นกรรมการผู้แทนลูกจ้างระดับปฏิบัติการ

3) กรรมการและเลขานุการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ

สถานประกอบกิจการมีลูกจ้าง 100-499 คน ให้มีกรรมการไม่น้อยกว่า 7 คน โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1) ประธานคณะกรรมการ ได้แก่ นายจ้างหรือผู้แทนนายจ้าง

2) กรรมการ 5 คน ได้แก่ (2 คน) เป็นกรรมการผู้แทนระดับบังคับบัญชา และ (3 คน) เป็นกรรมการผู้แทนลูกจ้างระดับปฏิบัติการ

3) กรรมการและเลขานุการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ
สถานประกอบกิจการมีลูกจ้าง 500 คนขึ้นไป ให้มีกรรมการไม่น้อยกว่า 11 คน โดยมี
องค์ประกอบดังนี้

- 1) ประธานคณะกรรมการ ได้แก่ นายจ้างหรือผู้แทนนายจ้าง
- 2) กรรมการ 9 คน ได้แก่ (4 คน) เป็นกรรมการผู้แทนระดับบังคับบัญชา และ (5 คน) เป็นกรรมการผู้แทนลูกจ้างระดับปฏิบัติการ
- 3) กรรมการและเลขานุการ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่าความปลอดภัยในการทำงานเป็นความรับผิดชอบของทุกคนใน
องค์การ ไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มผู้รับผิดชอบกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง “ทีมงาน (Teamwork)
เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในการทำงาน” เป็นเพียงกลวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการดำเนินงาน
ด้านความปลอดภัยในการทำงานในองค์กร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น
อย่างไรก็ตาม การมีจิตสำนึกในความ
ปลอดภัยในการทำงาน ควรปลูกฝังให้
เกิดขึ้นในคนทุกคน ทุกวัย ทุกเพศ ทุก
อาชีพ อย่างจริงจัง โดยเริ่มจากการ
ประพฤติปฏิบัติตนเองก่อนเป็นอันดับแรก
แล้วค่อย ๆ ถ่ายทอดทั้งโดยทางตรงและโดย
ทางอ้อม ไปสู่นวงกว้างมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อ
ความปลอดภัยในการทำงานของทุกคน
นั่นเอง

อ้างอิง

- 1004 Vocational hygiene and safety. (2001). การจัดการความปลอดภัยและหน้าที่ความ
รับผิดชอบ. ค้นเมื่อ เมษายน 15, 2560 จาก
<https://sites.google.com/site/vocationalhygieneandsafety/hnwy-thi-10-kar-sng-serim-laea-cad-thim-ngan-sng-serim-khwam-plxdphay/10-6-kar-cad-xngkhkr-khwam-plxdphay-laea-hnathi-khwam-rab-phid-chxb>
_____. (2001). รายละเอียดการจัดทีมงานส่งเสริมความปลอดภัย. ค้นเมื่อ เมษายน 15, 2560
จาก <https://sites.google.com/site/vocationalhygieneandsafety/hnwy-thi-10-kar-sng-serim-laea-cad-thim-ngan-sng-serim-khwam-plxdphay/10-5-ray-laxeiyd-kar-cad-thim-ngan-sng-serim-khwam-plxdphay>